

Proverbe - Comentarii Jean Koechlin

Proverbe 1:1-19

Folosindu-Se de cel mai intelept dintre cei mai intelepti, de Solomon (despre a carui intelepciune citim in 1 Imparati 4.29-34), Dumnezeu ne-a daruit „Proverbele“, „Cartea Intelepciunii“, carte care se adreseaza tuturor, dar in mod deosebit tanarului (v. 4). Da, tie, tanar credincios ajuns la varsta reflectarii si a judecatii personale, iti este dedicata cartea aceasta! A fost scrisa special pentru tine, pentru ca a sosit momentul orientarii tale, a alegerilor tale decisive. In scoala lui Dumnezeu, unde se urmareste educarea ta in spirit crestin, sub autoritatea si exemplul parintilor tai (v. 7-9), cartea Proverbe constituie unul dintre „manualele“ de baza. Ea contine definitii, reguli (si aplicatii ale lor), exercitii, exemple de urmat si altele care nu trebuie urmate. Intelepciunea (Cuvantul cu care ea se identifica) este in acelasi timp o Persoana care invata si care indruma pasii acelora pe care ea ii numeste fiii Sai. Asemeni cartii psalmilor, care incepea cu punerea deoparte a celui credincios (Psalmul 1.1), si aici vom putea vedea cum cea dintai instructiune data fiului il previne sa evite „calea celor pacatosi“, a celor care cauta sa-l ispiteasca spunandu-i: „Vino cu noi“ (v. 11). Intelepciunea ii arata unde duce aceasta cale si il pune in garda: „fiul meu, sa nu pornesti la drum cu ei“ (v. 15; cititi Efeseni 5.11)!

Proverbe 1:20-33

Intelepciunea si-a luat ca obligatie educarea „fiilor“ ei (a ucenicilor ei), inasa, in aceeaasi masura, ea se indreapta si spre cei din afara, pentru a-i invita si pe altii sa devina ucenici. Dumnezeu nu a dat Cuvantul Sau numai pentru indrumarea (sau: instructia, corectarea, disciplinarea, attentionarea) celor credinciosi. Biblia este in acelasi timp Evanghelia harului, care le arata celor neconvertiti calea mantuirii. Priviti Intelepciunea – si prin ea pe Domnul Isus – cum cauta cu staruinta sufletele, pretutindeni pe unde sunt ele ratacite! Sunt cunoscute acele locuri zgomotoase, in care lumea petrece pentru a uita, mai cu seama daca le vom fi frecventat si noi inainte de intoarcerea noastra la Dumnezeu. Pentru a-Si face auzit glasul peste toata aceasta galagie, Intelepciunea striga (comp. cu Ioan 7.37 si 12.44); si acest Cuvant pe care Dumnezeu il vesteste pretutindeni are un dublu efect: mantuire pentru unii si condamnare pentru altii (comp. cu Fapte 17.32-34). Pentru cei care refuza sa asculte (si, vai, sunt numerosi acestia), aceeaasi voce care astazi face sa rasune chemarea staruitoare a harului va deveni intr-o zi ironica si cutremuratoare (v. 26). Atunci va fi prea tarziu (comp. v. 28 cu Amos 8.12). Insa cei care asculta vor locui in siguranta, fara sa se teama de judecata (v. 33), si vor fi beneficiarii promisiunii din v. 23: „Voi revarsa Duhul meu peste voi, va voi face cunoscut cuvintele mele...“

Proverbe 2:1-22

Înainte de a „lua în mână” educarea „fiului”, înțelepciunea îi testează înclinațiile: este „fiul” hotărât să se lase învățat, pentru a găsi cunostința lui Dumnezeu? (v. 5); se supune el de bunăvoie disciplinei din această „școală”?; pentru că, în adevăr, nicio învățatură nu este profitabilă dacă nu este însoțită de dorința de a dobândi cunostința și nici dacă lipsește constientizarea importanței ei. În felul acesta ne putem explica cum se poate întâmpla ca un școlar rău să devină dintr-o dată un bun elev: se schimbă brusc din momentul când ajunge să înțeleagă că viitorul lui depinde de munca lui. Înțelepciunea și priceperea ni se oferă ele însele. Dumnezeu nu limitează darurile Duhului Său (Ioan 3.34). În același timp însă, noi trebuie să le urmărim, să le căutăm activ prin rugăciune (v. 3; comp. cu 1 Corinteni 14.1). Versetele 1-4 îl invită pe cel credincios să facă un efort înseși: dacă vei primi cuvintele..., pastră poruncile..., pleacă urechea..., îndreaptă inima..., strigă..., caută..., cerceta... Într-adevăr, dacă inima noastră nu este angajată ferm și personal, cea mai bună educație nu ne va putea păzi mult timp (v. 10,11; vezi Daniel 1.8). Tendința noastră va fi să ne adaptăm mediului în care ne vom afla: vom fi la discreția influențelor negative (v. 12-22); și, de asemenea, ziua plecării de acasă ar putea marca o întorsătură fatală pentru noi (cititi 1 Corinteni 15.33).

Proverbe 3:1-20

Pentru tine, tânăr credincios, răsună aceste cuvinte pline de dragoste ale Tatălui ceresc: „Fiul meu, nu uita...” (v. 1). Expresia „fiul meu” se repetă de paisprezece ori în cap. 1-7. Citându-le evreilor Proverbe 3.11,12, apostolul va fi obligat să le spună: „Ați uitat de tot indemnul care va vorbeste ca unor fiii...” (Evrei 12.5,25). În ce ne privește, să luăm bine seamă la avertismentele pe care le găsim în aceste capitole, gândindu-ne la Cel care ni le adresează. Bunătatea și adevărul sunt nedespartite: ele corespund perfect naturii Dumnezeului dragostei și al luminii. Și, pentru că noi suntem copii acestui Dumnezeu, se cuvine să gravăm bunătatea și adevărul pe inimile noastre (v. 3)! Există o pricepere care se caută prin rugăciune (am învățat aceasta din cap. 2): este priceperea prin care Duhul Sfânt ne ajută să pătrundem gândurile lui Dumnezeu: ferice de toți cei care o găsesc (v. 13)! Însa există și una în care nu am voie să-mi pun încrederea: este propria mea pricepere (v. 5). Nu pot în același timp să mă sprijin și pe priceperea mea și să mă încred în Dumnezeu din toată inima; să urmez și raționamentele mele... și instrucțiunile de sus. „Nu fiți înțelepți în ochii voștri”, recomandă Romani 12.16, reluând v. 7 din capitolul nostru.

Proverbe 3:21-35

Învățăturile înțelepciunii trebuie reținute! Acest lucru va fi benefic în primul rând pentru viața sufletului meu. „Omul nu va trăi numai cu pâine, ci cu orice cuvânt al lui Dumnezeu” (Luca 4.4). Ele îmi vor fi o adevărată podoabă a harului „pentru gatul” meu (v. 22; cap. 1.9; cap. 4.9); mersul îmi va fi întărit ziua, iar noaptea mă voi putea odihni în siguranță. Somnul îmi va fi dulce (v. 24). De unde atunci sovăirile și judecățile greșite, care mă fac să mă poticnesc chiar și ziua? De unde temerile și frământările interioare, care mă asaltează uneori și noaptea? Acestea apar pentru că am pierdut din vedere învățăturile Domnului; am abandonat simpla încredere în El (v. 26), alegând să raționez după mintea mea. În al doilea rând, Dumnezeu, care-mi cunoaște inima egoistă, îmi aminteste și care-mi sunt îndatoririle față de aproapele meu (v. 27; Luca 6.30). Pentru că sunt copilul Lui, El asteapta de la mine o îndreptare totală, fără cel mai mic compromis în fapte, cuvinte sau intenții. Blandetea și

bunatatea sunt virtuti de care lumea profita pentru a-l jefui pe crestinul care le manifesta, dar cel credincios nu va fi niciodata in pierdere, pentru ca Dumnezeu da un mai mare har, dupa cum anunta Iacov, citand v. 34 (Iacov 4.6).

Proverbe 4:1-19

Copilul cu parinti crestini incepe sa dobandeasca notiunile elementare ale intelepciunii lui Dumnezeu din familie. Negarea, dispretuirea sau abandonarea (v. 2) „invataturii bune“ primite in casa parinteasca sunt tot atatea atitudini care nu pot fi binecuvantate si prea adesea ele constituie punctul de lansare in pierderea marturiei in viata (comp. v. 10 cu Exod 20.12). „Tatal va face cunoscut copiilor adevarul Tau“ (Isaia 38.19). Invatatura crestina este in responsabilitatea capului de familie. Adesea tatal le transmite copiilor sai ceea ce, la randul sau, el insusi a primit de la parintii sai (Psalmul 78.4-6). Solomon, scriitorul inspirat al Proverbelor, isi amintea, cu siguranta, de cele din urma cuvinte ale tatalui sau, David (v. 3; 1 Imparati 2.1-3). Versetele 11-13 ne instruiesc cu privire la umblare, in timp ce v. 14-19 cuprind amanunte cu privire la cale. Ne este descrisa cararea celor rai tocmai pentru a sti sa o evitam si pentru a porni cu hotarare pe cararea celor drepti. Aceasta este „ca lumina stralucitoare, care lumineaza tot mai mult, pana cand ziua e deplina“ (v. 18). Intelepciunea este un domeniu in care, in mod normal, se progreseaza putin cate putin (comp. Luca 2.52). Oprirea din aceasta crestere, cauzata de o constiinta aflata intr-o stare rea, este, in schimb, un lucru anormal. Fie ca v. 18 sa poata rezuma viata fiecaruia dintre noi!

Proverbe 4:20-5:23

Simturile celui credincios (ilustrate in aceste versete de organele vitale) trebuie sa ramana in totalitate sub controlul Intelepciunii. Aceasta Intelepciune, drag prieten crestin, iti este pusa la dispozitie de Dumnezeu (Iacov 1.5), pentru ca tu ai raspunderea sa-ti controlezi urechile (v. 20), ochii (v. 21,25), picioarele (v. 26,27; vezi Psalmul 119.101), gandurile, buzele (cap. 5.2) si, mai presus de toate, inima, centrul motor care guverneaza intreaga fiinta (v. 23). Tine de tine ca inima sa nu-ti fie prinsa (in cursa). Cati nu si-au irosit viata si nu au varsat lacrimi amare, pentru ca, in tineretea lor, au lasat sa se dezvolte in ei afectiuni care nu erau dupa voia Domnului...Daca buzele sunt poarta de iesire a inimii, ochii sunt principala poarta de intrare. Sa veghem ca ochii nostri sa priveasca drept inainte, spre Isus, tinta alergarii credintei (Evrei 12.2)! In felul acesta, nicio lacomie nu va putea gasi acces de bunavoie in inima noastra. Versetul 8 si urmatoarele descriu mizeria celui care se lasa deturnat de „straina“, a celui care si-a dat anii „celui nemilos“ (v. 9). I-am dat si noi deja prea multi ani lui Satan, inainte de convertirea noastra. Am mai dori oare sa reintram sub stapanirea lui...?

Proverbe 6:1-19

„A te pune chezas“ pentru cineva inseamna a intari marturia despre acea persoana ca ea prezinta garantie in dreptul angajamentelor pe care si le-a luat. Desi porneste de la un sentiment aparent bun, Dumnezeu uraste acest gen de chezasie: in primul rand, pentru ca exprima increderea in om, iar in al doilea rand, pentru ca se angajeaza in mod nechibzuit viitorul, care nu-l apartine decat Lui (Ieremia 17.5; Iacov 4.13,14). Versetele 6-8 ii indeamna pe cei lenesi sa faca o vizita la furnicar. Ce

lectii utile putem invata de la acest mic popor muncitor: harnicie, perseverenta, prudenta, ordine, intrajutorare, disciplina de bunavoie! Niciuna nu sta degeaba, iar daca povara uneia este prea grea, o tovarasa ii vine repede in ajutor. Sa invatam si noi sa luam seama la exemplele vii pe care Dumnezeu ni le pune la dispozitie ici si colo in creatia Lui! Dupa ce am inteles din cap. 4 si 5 ca madularele celui credincios trebuie pazite si sfintite in totalitate pentru Dumnezeu (4.21-27; 5.1,2), in cap. 6 (v. 12-19) vedem cum madularele omului firesc sunt puse in slujba raului. La fel a fost si starea noastra pe cand eram robi ai pacatului, dar am fost eliberati! Si tot Romani 6.18 si 19, care ne aminteste acest mare adevar, ne indeamna cu tarie sa ne punem de acum madularele in slujba dreptatii, dandu-le, ca roabe, pentru sfintire.

Proverbe 6:20-35

Inca de la inceputul cartii, tanarului crestin i-a fost amintit (tot ca o indatorire de frunte, imediat dupa teama de Domnul) sa asculte de parinti si sa li se supuna lor (cap. 1.8,9). Versetele 20-22 fac o revenire asupra acestui subiect important, pentru a da invataturii oferite de tata si de mama acelasi loc pe care Deuteronom 11.18,19 il atribuie cuvintelor lui Dumnezeu (vezi si Proverbe 23.22). A asculta de parinti inseamna, in lumina acestor versete, a asculta de Dumnezeu: lucru nu numai „drept“ (Efeseni 6.1), ci si „placut in Domnul“ (Coloseni 3.20). Fie ca aceasta ascultare sa se vada in caminele crestine cu atat mai mult cu cat ea dispare atat de repede in lumea zilelor noastre! (2 Timotei 3.2). Influentei caminului i se opune inca o data cea a femeii straine, care personifica pacatul (cap. 2.16; 5.3,20, apoi 7.5). Sa nu fim surprinsi de aceste avertismente repetate. Stim din experienta ca ispitele isi innoiesc atacul; si vor fi cu atat mai puternice, cu cat vor intalni in gandurile sau in obiceiurile noastre necuratii nejudicate. La randul ei, lenea deschide larg portile pentru poftetele carni, asa cum putem invata si din istoria lui David si a ingrozitorului sau pacat (2 Samuel 11).

Proverbe 7:1-27

Capitolul 7 prezinta cu solemnitate pericolul la care femeia straina il expune pe tanarul fiu al intelepciunii. Asistam la o adevarata vanatoare a sufletului (comp cu 6.26): Ea sta la panda; aceasta femeie destrabalata, galagioasa si fara astampar (v. 11), care-si ascunde intentiile perverse sub invelis religios (v. 14), umbla de colo-colo, pandindu-si prada la adpostul noptii. Armele ei sunt cuvintele dulci si clipitul seducator al pleoapelor (cap. 2.16; 5.3; 6.25). Victima ei este un tanar usuratic, fara ocupatie, invins mai dinainte, pentru ca nu are vointa si pentru ca este dominat de simturi. Scena este repede jucata: inconstient, fara minte, el „a mers deodata dupa ea“. Latul „pasararului“ – adica al lui Satan – este inchis deodata (v. 23; Psalmul 91.3). Prea tarziu...! Placeri de o clipa, dar cu ce pret platite! „Isi pierde viata...“ si nu stie. Tineri crestini, voi sunteti si mai responsabili, pentru ca ati fost preveniti de toate acestea. In plus, stiti si unde poate fi gasita resursa: „Cum isi va tine tanarul curata cararea? Pazindu-se dupa Cuvantul Tau“ (Psalmul 119.9). Ganditi-va la exemplul lui Iosif si la raspunsul lui categoric, prezentat in Geneza 39.9, iar in ceasul pericolului, strigati la Cel care oricand „poate sa-i ajute pe cei ispititi“ (Evrei 2.18).

Proverbe 8:1-21

Acum Intelepciunea se intoarce spre cei pierduti si isi face auzita lamurit chemarea ei de har (la fel ca in cap. 1). De asta data se asaza pe inaltimi, in mijlocul drumurilor, la portile oraselor, pretutindeni pe unde trece lumea. Raspantia (v. 2) este locul de drum unde avem ocazia sa schimbam directia si acolo vedem ca sunt trimisi si slujitorii imparatului din parabola, ca sa caute si sa pofteasca pe cati vor gasi (Matei 22.9). Proverbe 9 ne va arata ca si Intelepciunea isi are ospatul pregatit (la fel ca Matei 22) si ca trimite invitatii prin slujitori. Voi, care inca mergeti pe calea cea larga, raspundeti acum vocii insistente care va cheama la raspantie! Este vocea lui Isus. El va vrea fericiti. El va spune lucruri minunate, cuvinte drepte, limpezi si adevarate, tuturor celor care-L ascultati (v. 6,9). El are puse deoparte comori care nu se pot compara cu aurul sau cu argintul acestei lumi si da mostenire „avutii trainice“ (v. 18), „adevarate“, „bunuri viitoare“ (Evrei 10.1), „o avere mai buna si statornica“ (Evrei 10.34). Cat de glorios este „ceea ce a pregatit Dumnezeu pentru aceia care-L iubesc“ (1 Corinteni 2.9; comp. cu v. 17-21)!

Proverbe 8:22-36

Cele pe care „le-a pregatit Dumnezeu pentru aceia care-L iubesc“ (1 Corinteni 2.9) izvorasc din Hristos. El este „Intelepciunea lui Dumnezeu (care este) in taina, ascunsa, pe care Dumnezeu a randuit-o mai inainte de veacuri spre gloria noastra“ (1 Corinteni 2.7; 1.30). Versetele 22-31 ridica cortina de peste evenimentele derulate inainte de lucrurile create si ne poarta atat de departe cat pot patrunde gandurile noastre. Intelepciunea era deja acolo, o Persoana alaturi de Dumnezeu: Fiul alaturi de Tatal, intr-o plinatate reciproca de dragoste si de bucurie, pentru a concepe, apoi pentru a infaptui impreuna actul creatiei. De aici mai invatam un lucru extraordinar: inainte sa fi existat un singur om, inainte chiar sa fi fost pamantul, pentru a-l sustine, inainte si de „inceputul pulberii lumii“, noi, tu si eu, eram deja cunoscuti si iubiti. „Desfatarile Mele erau in fiii oamenilor“ (8.31) este minunata declaratie a Preaiubitului lui Dumnezeu dinainte de a exista timpul. El nu voia sa Se bucure singur de dragostea Tatalui. De aceea, intreaga lucrare pe care planuise sa o faca urmare a acest scop: sa-i introduca pe oamenii salvati si facuti desavarsiti in propria Sa fericire, in gloria lui Dumnezeu, Tatal Sau.

Proverbe 9:1-18

Cuvantul care „era la inceput cu Dumnezeu“, si care „era Dumnezeu“, a coborat pentru a le vorbi oamenilor si pentru a li-L descoperi pe Tatal (este maretul subiect al Evangheliei dupa Ioan). Insa acest Cuvant care nu a ramas singur cu Dumnezeu, ci „si-a construit casa“ (v. 1) in mijlocul oamenilor (Ioan 1.14 nota: „Si-a ridicat cort printre noi“), este totodata Intelepciunea. Ea intai invita la masa: „Veniti... mancati... beti“ (v. 5, comp. cu Ioan 6.51). Cel dintai lucru pe care il ofera Intelepciunea este inviorarea (apoi invatatura, indrumarea, instructia). Domnul Isus intai umple inimile si apoi duhul si mintea, deoarece, daca dragostea pentru El nu se afla inaintea „poruncilor Lui“, nici pe acestea nu vom fi capabili sa le pazim. Invatatura Intelepciunii se deschide cu inceputul. Si ce gasim la inceput? Teama de Domnul (v. 10), altfel spus, constientizarea autoritatii Celui care ne invata! Din respect pentru Dumnezeu, trebuie sa dam importanta fiecarui cuvant al Sau si acest respect sa nu ne lipseasca niciodata cand citim Biblia. In lume, o alta voce cauta sa-i „abata“ pe oameni: este cea a nebuniei (si a pacatului)! Imprumutand infatisarea Intelepciunii (comp. v. 4 cu

16), ea ne ofera posibilitatea sa ne bucuram de „placerile trecatoare ale pacatului“ (Evrei 11.25). Dar sa privim mai de aproape la fetele invitatilor ei: la masa sinistrului ei ospat stau mortii (v. 18; 2.18,19).

Proverbe 10:1-15

Incepand cu acest capitol, Proverbele se prezinta sub forma unor fraze inspirate de Intelepciune, carora nu ne va fi usor sa le intelegem intotdeauna ordinea si nici sa le desprindem ideile principale. Din lipsa de spatiu, nu ne vom putea opri aici decat la un numar restrans de versete (insa pentru un studiu mai aprofundat ne putem folosi de lucrarea: „Etude sur les Proverbes“ – „Studiu asupra Proverbelor“, de Henri Rossier). Cel dintai verset are rol de introducere generala: „Un fiu intelept il inveseleste pe tata“ (v. 1). El este completat de v. 24 din cap. 23: „Tatal celui drept va avea multa bucurie“ (vezi si 15.20; 17.21,25; 29.3). Sa ne gandim la satisfactia pe care o au parintii nostri cand vad la noi manifestari ale trasaturilor dreptatii si intelepciunii conform gandului lui Dumnezeu. Si ce sa mai spunem cand, privind mai sus, spre necurmata placere a Tatalui, Il vedem pe Dumnezeu admirand Intelepciunea Fiului Sau, aratata nu numai in vesnicile trecute, ci si in timpul cat a strabatut acest pamant... (cap. 4.3; Matei 3.17; 17.5). Versetele care urmeaza ne arata in ce fel un fiu intelept isi onoreaza si isi bucura tatal: Dreptatea practicata in lucrare (v. 4-5), in umblare (v. 9), in vorbire (v. 11,13,14) – iata ce a manifestat Domnul Isus si ceea ce a starnit o bucurie infinita in inima Tatalui Sau (vezi Ioan 8.29)!

Proverbe 10:16-32

Un om drept este recunoscut mai ales dupa limbajul sau (comp. cu Matei 26.73). Acordam noi suficienta atentie acestui aspect, de a nu rosti vorbe grele, cuvinte necuviincioase sau nebune? (Efeseni 4.29; 5.4). Daca suntem dintre aceia care obisnuim sa spunem orice ne trece prin minte, atunci v. 19 si 20 ni se adreseaza in special noua: „Limba celui drept este argint ales“: ea filtreaza necuratitiile si nu lasa sa treaca decat ceea ce are valoare. In inima credinciosului pulseaza doua izvoare si amandoua curg prin aceeasi poarta a buzelor (Iacov 3.9-11): fantana vietii (v. 11; comp. cu Ioan 4.14), care ii poate inviora pe multi (v. 21), si izvorul de necuratie al carnii, din care tasnesc toate gandurile rele (Matei 15.18-19; Proverbe 12.18). Intelepciunea ne va arata, prin intermediul invataturii ei, cand sa vorbim si cand sa tacem (de citit rugaciunea din Psalmul 141.3). Versetele 24-30 compara sfarsitul celui rau cu al celui drept. Cel rau se teme (v. 24), dar teama lui nu este frica de Domnul, ci o groaza nedefinita si superstitioasa, care are la orizont moartea, pentru care el nu este pregatit (Iov 15.20-21). Cat de diferita de aceasta este calea celui credincios! In ce priveste viata prezenta, Dumnezeu ii implineste dorintele drepte (v. 24), iar cat despre viitor, inima i se bucura intr-o asteptare fericita (v. 28).

Proverbe 11:1-17

Putem remarca cum, in aproape fiecare verset al acestui capitol, partea si caracterul celui drept sunt puse in antiteza cu cel rau. La fel este si in viata de zi cu zi a copilului lui Dumnezeu: asezat alaturi de cei necredinciosi din aceasta lume, credinciosia sa scoate in evidenta (prin contrast) nelegiuirea

lor (si invers): un om drept in mijlocul perversiunii, un om integru intre oameni ai necredintei...Versetele de la 9 la 14 prezinta in special aspectele vietii in societate. Cel drept nu este chemat sa traiasca singur. Prezenta lui in mijlocul lumii care-l observa este o marturie. Epistola catre Tit ne indeamna sa traim drept... in veacul acesta, „pentru a impodobi“ – precum fac ilustratiile unei carti – „invatatura Dumnezeului nostru Mantuitor“ (Tit 2.10-12).„Intelepciunea este cu cei smeriti“ (v. 2). Credinciosul care ramane langa Dumnezeu nu are niciodata o parere inalta despre sine. Cel mai bun remediu impotriva mandriei este sa ne indreptam gandurile spre maretia Domnului Isus.Versetul 12 pune in contrast mandria cu priceperea: astfel, in timp ce mandria este insotita de nedreptatirea aproapelui, priceperea ma va ajuta intotdeauna sa gasesc motive de a-l considera pe celalalt superior mie (Filipeni 2.3).

Proverbe 11:18-31

Tendinta inimii noastre egoiste este de a acapara si de a retine mai mult decat avem nevoie (v. 24,26). Sa citim in Luca 6.38 ce drum ne recomanda Domnul Isus. Vom gasi aici ca adevarata cale de a fi binecuvantati este sa ne ocupam de binele altora. Uneori, aceasta sfideaza prevederea si intelepciunea omeneasca, dar Dumnezeu nu are aceeasi aritmetica cu cea pe care o are omul. El rastoarna calculele si previziunile acestuia. Bogatiile sunt intotdeauna o piedica pentru cei care se incred in ele (v. 28; comp. Marcu 10.24 cu 1 Timotei 6.17,18). Ambitia noastra trebuie sa fie aceea de a fi „bogati in fapte bune“.Cu toate acestea, exista in lume un lucru de cea mai mare valoare, pe care suntem invitati sa-l cautam si sa-l castigam. Ce poate avea mai mare pret decat sufletul? Pentru a-l rascumpara pe al nostru, Domnul „a vandut tot ce avea“ (Matei 13.44-46). Da, „cel intelept castiga suflete“ (v. 30). Cunoastem noi aceasta fericita slujba? Era a ucenicului Andrei (Ioan 1.41-43), dar poate fi si a noastra, indiferent de varsta sau de nivelul de cunostinta. De ce anume are nevoie in mod deosebit cel care vrea sa castige suflete pentru Domnul? Cu siguranta, de o intelepciune prompta in a prinde ocaziile (Efeseni 5.15,16) si de o dragoste dispusa sa gaseasca drumul inspre inimi (1 Corinteni 9.19,22)!

Proverbe 12:1-16

Cel drept este privit acum in viata sa de familie: cu sotia sa (v. 4), in casa sa (v. 7), langa slujitorul sau (v. 9), cu animalul sau (v. 10), la munca sa (v. 11). Unde trebuie sa se manifeste cel dintai credinciosia celui credincios, daca nu in relatiile lui de familie si in munca de zi cu zi?Invataturile Intelepciunii nu trebuie confundate cu ceea ce, in lume, numim morala. Morala este o suma de reguli de buna comportare, stabilite de oameni pentru propriul lor beneficiu; ele sunt exprimate deseori sub forma de maxime. Unele dintre ele, cu siguranta, sunt imprumutate din crestianism, iar altele sunt inspirate de bunul simt sau din experienta vietii in societate. Morala omului insa nu face loc interventiei lui Dumnezeu, in timp ce aici avem principii divine, transmise de Dumnezeu.Iacov 3.15 deosebeste „intelepciunea de sus“ de intelepciunea acestui veac, „pamanteasca, naturala“, suflateasca, diabolica, cum a fost, de exemplu, cea prin care a vorbit Petru in Matei 16.22 si care L-a determinat pe Domnul sa-l numeasca „Satan“.Versetul 15 ne arata ca omul este incapabil sa judece singur daca se afla sau nu pe o cale dreapta. Lumea este plina de astfel de nebuni care-si indreapta pasii dupa morala omeneasca, in loc sa asculte sfatul lui Dumnezeu.

Proverbe 12:17-13:6

„Cine isi pazeste gura isi pazeste sufletul...” (13.3). Sa nu ne mire faptul ca in cartea Proverbe gasim atat de multe recomandari cu privire la folosirea limbii. Versetul 17 ne ajuta sa privim limba pusa in slujba adevarului. Un copil al lui Dumnezeu se face recunoscut prin aceea ca spune intotdeauna adevarul, oricat l-ar costa (Efeseni 4.25). „Buza adevarului” (v. 19) se impotrivesc buzelor mincinoase, care sunt „o uraciune pentru Domnul” (v. 22). Versetul 25 ne sugereaza o alta intrebuintare pentru limba noastra: aceea de a inveseli, printr-un cuvnt bun, inimile intristate. Cuvntul bun prin excelenta nu este oare vestea buna a Evangheliei? Prin ea pot sa-i arat colegului meu calea vietii (v. 26). A arata calea inseamna a-L arata pe Isus (Ioan 14.6) prin cuvintele mele, dar mai ales prin faptele mele! El este Fiul intelept din cap. 13.1 care asculta de indrumarea (invatatura) Tatalui Sau (Ioan 8.49). Il regasim aici pe lenes alaturi de opusul lui, cel harnic (v. 24,27; 13.4). Neglijand chiar sa-si friga vanatul (v. 27), cel lenes se lipseste de hrana. Sa ne amintim ca, pentru a ne insusi adevarurile biblice pe care le-am citit sau auzit, trebuie neaparat un efort personal (insemnari facute si reluate, versete invatate pe dinafara etc.). Sa nu fim lenesi („greoi”) la auzire (Evrei 5.11)!

Proverbe 13:7-25

„Lumina celor drepti se bucura” („arde voioasa” – v. 9; comp. cu Psalmul 97.11). In adevar, bucuria, daca este in conformitate cu gandul lui Dumnezeu, face parte integranta din marturia pe care sunt chemati s-o dea copiii luminii. Un crestin trist este adesea un crestin posomorat, iar chipul imbufnat este ca un ecran care ascunde stralucirea pe care trebuie s-o redea cel credincios. „Dar lampa celor rai se va stinge” (v. 9; 24.20). Lipseste uleiul! La fel li s-a intamplat si fecioarelor nechibzuite din parabola (Matei 25.8): le lipsea viata din Duhul, necesara pentru intretinerea luminii. „Din mandrie vine numai cearta” (v. 10). Cand este vorba sa ne explicam disputele in care suntem prinsi, de obicei ne folosim de cu totul alte motive decat de cel al mandriei; cel mult, discernem orgoliul la adversarul nostru. Acest verset vine sa ne trezeasca la realitate: Cearta tradeaza propriul meu orgoliu: vreau sa am dreptate si m-ar umili sa cedez, cand, de fapt, ar fi suficient doar sa manifest Duhul lui Hristos, si conflictul ar inceta indata, iar victoria... ar fi reputata (Matei 5.39,40; Geneza 13.8,9). „Invatatura inteleptului este un izvor de viata” (v. 14). Suntem chemati sa ne deschidem urechea spre aceia la care recunoastem usor intelepciunea care vine de sus! Insa si mai castigati am fi daca am merge cu ei (v. 20). Cat despre inima noastra, cu ce fel de legaturi este prinsa ea?

Proverbe 14:1-16

„Intelepciunea femeilor” este privita vizavi de casa lor (v. 1). In secolul nostru, cand femeia casatorita isi cauta un rol important in mai toate domeniile, mai putin in propriul ei camin, este important de subliniat ce invatatura ne da Biblia si in aceasta privinta (Tit 2.5). Oare sa fie nevoie de mai putina intelepciune divina cand este vorba de educarea copiilor nostri?! Chiar daca obligatiile zilnice din gospodarie le par unora prea umiltoare si prea monotone, ele au mare pret inaintea Domnului. Mai multe versete redau, in continuare, modul in care este vazuta nebunia in ochii lui Dumnezeu. Felul Sau de a o privi nu are nimic comun cu criteriile lumii (1 Corinteni 1.19,20). Una dintre caracteristicile

nebunului este ca isi bate joc de pacat (v. 9), iar aceasta echivaleaza cu dispretuirea crucii prin care s-a platit inlaturarea pacatului. Si nu exista insulta mai mare la adresa lui Dumnezeu decat dispretuirea crucii! Versetul 13 defineste, prin contrast, bucuria celui necredincios si a celui credincios. Crestinul are speranta si aceasta ii mentine bucuria in inima chiar si cand trece prin neazuri; el poate fi uneori intristat, dar intotdeauna se bucura (2 Corinteni 6.10). Pentru cel din lume insa, „chiar cand rade, inima este plina de durere“ (v. 13). Ce sarmana si sinistra bucurie, care nu face altceva decat sa mascheze, pentru o clipa, perspectiva inspaimantatoarei judecati care va veni!

Proverbe 14:17-35

„Cel iute la manie se poarta cu nebunie“ (v. 17; comp. cu Eclesiastul 7.9), dar „(in cel) incet la manie este mare pricepere...“ (v. 29; vezi si Iacov 1.19). „Incet la manie“ este o trasatura pe care o gasim deseori pe paginile Scripturii, inasa atribuita lui Dumnezeu (Exod 34.6; Numeri 14.18 etc.). In ce ne priveste, cate fapte nu facem la manie si cate cuvinte nu rostim in astfel de momente, pe care apoi le regretam amarnic...! In loc sa dam la iveala „un duh nerabdator“, mai bine aceasta „mare pricepere“, ca, inainte de a permite maniei sa explodeze din fiinta noastra, sa facem loc unei clipe de cugetare sau, si mai bine, de rugaciune. Vom constata o data in plus ca nu avem niciun motiv intemeiat sa ne maniem; iar cand suntem in acord cu voia lui Dumnezeu, vom fi in stare sa asteptam cu rabdare interventia Lui (comp. 1 Imparati 22.24,25). „Ferice de cine se indura de cei intristati“ (v. 21). Sub pretext ca faptele bune nu au nicio valoare in implinirea mantuirii noastre, tindem sa neglijam aspectul lucrarilor, inasa nu trebuie sa pierdem din vedere ca invitati „sa fie cei dintai in fapte bune“ (Tit 3.14) sunt chiar copiii lui Dumnezeu – si toate acestea fara a ignora faptul ca problema sufletului conteaza mai mult decat cele materiale. Versetul 25 ne reaminteste de Martorul desavarsit si totodata de ceea ce trebuie sa caracterizeze orice marturie autentica: sa le arate sufletelor calea eliberarii: „un martor adevarat scapa suflete“.

Proverbe 15:1-15

Despre mijloacele de a ne infrana propria manie am invatat: acestea sunt rabdarea si rugaciunea. Acum ne sta in atentie un remediu pentru a stavili mania altora si acest balsam incomparabil se numeste „un raspuns bland“ (v. 1). Raspunsul umil si pasnic al lui Ghedeon dat oamenilor din Efraim (Judecatori 8.1-3) a fost cel mai in masura sa inabuse mania lor; iar biruinta castigata atunci de acel om al credintei nu a fost nicidecum una neinsemnata, cata vreme Ghedeon era numit ofensativ „Ierub-Baal“ (Aperese Baal), deoarece el insusi daduse prilej la aceasta. La polul opus, „un cuvânt aspru“ (ofensator) provoaca rani (ofense) greu de vindecat. Sa ne oprim si asupra v. 5, 10 si 12 (precum si v. 31,32): tema lor centrala este mustrarea si corectarea, ca mijloace de avertizare, puse in calea noastra tocmai pentru ca, tinand cont de ele, sa evitam sa incepem din nou sa facem raul. Chiar daca aparentele nu sprijina aceeasi idee, cap. 13.24 afirma ca parintii isi manifesta dragostea fata de copiii lor prin chiar faptul ca isi disciplineaza copiii. Acelasi adevar il prezinta si Evrei 12.6, in care rolul de parinte Il are Insusi Dumnezeu. Secretul pentru a accepta mustrarea consta in a intelege ca ea izvoraste dintr-o dragoste autentica si ca are in vedere „binele nostru“. Sa nu fim ca batjocoritorul caruia „nu-i place sa fie mustrat“ (v. 12). In v. 8 citim: „rugaciunea celor drepti este desfatara Sa“. Cine sunt acesti drepti, a caror rugaciune primeste si garantia ca va fi ascultata

(1 Ioan 5.14,15)? Cei in care nu-si gaseste loc vointa proprie, ci doar voia lui Dumnezeu, careia ei i se supun in intregime.

Proverbe 15:16-33

Din v. 16 si 17 invatam care sunt valorile autentice aici, jos: teama de Dumnezeu, insotita de dragostea care vine de la El. „Evlavia cu multumire este mare castig“ – confirma apostolul – „... avand hrana si imbracaminte, vom fi multumiti“ (1 Timotei 6.6-8). Subliniem intr-un mod cu totul deosebit v. 23: „Ce bun este un cuvint la timpul sau!“ De cate ori nu ramanem tacuti cand ar trebui sa spunem un cuvint... si aceasta, in general, pentru ca ne lipseste curajul sau dependenta de Duhul Sfant (Matei 10.19,20)! Cand insa, cu ajutorul Domnului, nu lasam sa ne scape ocaziile de a vorbi despre El, experimentam si cea dintai parte a acestui verset: bucuria ne umple inimile. Capitolul 15 se incheie cu proverbul atat de des exemplificat de Domnul Isus: „Inaintea onoarei merge smerenia“ (Matei 18.4; 19.30; 20.27-28; 23.11,12...), proverb pe care nu l-a prezentat numai in cuvinte. Caci cine oare s-a smerit vreodata ca El? Tot astfel, nimeni niciodata nu va fi inaltat mai mult ca Domnul nostru.

Proverbe 16:1-15

Sa ne aducem aminte ca majoritatea cugetarilor si a maximelor continute de aceasta carte a Proverbelor au intre ele legaturi pe care este important sa le cercetam si sa le dezlegam. „Planurile inimii sunt ale omului“, afirma versetul 1. „Inima omului isi propune calea...“, reia versetul 9. Iar aceste planuri, aceste cai, pot parea curate (v. 2) si drepte (v. 25) oricui nu-si cunoaste inima si nu-si judeca motivatiile. De exemplu, o milostenie, lucru bun in sine, poate fi facuta pentru a fi vazut de altii (Matei 6.1). Dumnezeu insa, care cantareste duhurile si inimile (cap. 21.2), distinge in intentiile noastre o astfel de cale a intristarii sau a mortii (v. 25; Psalmul 139.24). Ascultand de indemnul din versetul 3, sa-l incredintam Lui (sa pravalim asupra Lui) lucrarile noastre, mici sau mari (Iov 5.8)! Sa-L lasam pe El sa actioneze, sa ne traseze caile, sa ne dicteze cuvintele – aceasta este dependenta, atitudine care li place Domnului si care ne asigura protectia! Versetele 10-15 ne invata ceea ce se impune imparatilor. In aceasta privinta, sa ne amintim de demnitatea la care harul Domnului nostru ne-a facut sa avem acces (Apocalipsa 5.10). Nobletea obliga, se spune uneori (comp. cu Isaia 32.8). Dreptatea si corectitudinea trebuie sa fie trasaturile care sa-i caracterizeze pe comostenitorii Imparatiei.

Proverbe 16:16-33

Daca s-ar anunta descoperirea unor zacaminte de aur in vreun punct de pe glob, in cateva saptamani s-ar si vedea construindu-se acolo orase intregi. O publicitate care anunta un mod usor de a castiga bani va primi raspunsuri fara numar. In schimb, dobandirea intelepciunii nu starneste nicio concurenta (comp. cu v. 16). Singurul care-i cunoaste valoarea este ucenicul lui Isus care ia aminte la Cuvantul Sau (v. 20; Psalmul 119.127). Prada impartita cu cei mandri nu constituie o atractie pentru el; placerea si-o gaseste alaturi de cei smeriti si blanzi (v. 19). Inima inteleptului este aceea care da intelepciune gurii sale (v. 23). Dragostea este cea care ii inspira „cuvintele placute“ si

dulci, care sunt ca un balsam pentru sufletele bolnave. In contrast cu omul drept (v. 17) si „intelept cu inima“ (v. 21), versetele 27-30 schiteaza portretul „omului lui Belial“: este „inselator“, „violent“, „sapa pentru rau“, raspandeste ce a dezgolit, seamana certuri si dezbinari, intretine un foc rau. Sa ne pazim de aceasta insotire periculoasa si sa urmam in aceasta lume calea oamenilor drepti: ea obliga la multa prudenta pentru a evita raul (v. 17; 2 Timotei 2.22)! Sa meditam putin si la versetul 32. Cea mai stralucita victorie pe care o poate dobandi un om puternic consta in a-si stapani propriul duh (in contrast cu cap. 25.28).

Proverbe 17:1-14

Pacea intr-o casa are mai mare importanta decat orice forma de bogatie sau de prosperitate (v. 1). Din versetul 14 aflam cum incep certurile: lasam sa ne scape cuvinte nefericite, „ca si cum s-ar da drumul apelor“. Incercati apoi sa le prindeti! Cand a inceput disputa si tinde sa se inteteasca, atitudinea inteleapta, sa retinem, este sa plecam! Se intampla de asemenea ca, fara a face parte dintre certareti, sa dam nastere la vreo neintelegere. De pilda, repetand un lucru in loc de a-l acoperi (v. 9). „Dragostea acopera toate faradelegile“ (cap. 10.12; 1 Petru 4.8). A trece sub tacere greselile altuia nu inseamna a le scuza, ci, din contra, a suferi pentru ele pana intr-atat incat sa-ti fie rusine sa le pronunti din nou. Omul intelept este acela care, pentru a progresa, stie sa profite de orice invatatura, inclusiv de pe urma muștrarii (v. 10). Credinta in inima celui credincios este mai de pret decat aurul. Ea nu poate pieri. Este inasa necesara incercarea, pentru a o curati de orice impuritate. Dumnezeu Se foloseste de incercare asemeni aurarului din Maleahi 3.3. Lucrarea Lui ii curata pe ai Sai de tot ce nu este potrivit sfinteniei Sale si este de cel mai mare interes pentru noi sa-L lasam sa o faca (Iov 23.10).

Proverbe 17:15-28

«Este, cu adevarat, un mare har din partea lui Dumnezeu sa aplice intelepciunea divina la toate detaliile vietii omului, in mijlocul confuziei pe care pacatul a produs-o.» (J.N.D.). Din aceasta decurge inasa responsabilitatea noastra, de a pune in practica aceasta intelepciune in viata de zi cu zi! Ea ne este data pentru a o trai, astfel ca omul priceput o pastreaza „pe fata“ lui (v. 24; Eclesiastul 2.14). Nebunul, dimpotriva, isi distribuie imaginatia pana la capatul pamantului, urmarind inchipuiri si poftes desarte. Ne putem gandi la fiul risipitor irosind prosteste bunurile tatalui intr-o tara departata. Cata intristare aduce un fiu nebun parintilor sai! (v. 21, 25). Sa-l imitam pe Solomon, autorul acestei carti, care a stiut sa ceara pentru sine „o inima priceputa, care sa inteleaga“ (1 Imparati 3.9). Cel care se pune garant este un prieten fals. El se increde in mod nechibzuit in aproapele sau si il starneste si pe acesta sa conteze pe el (v. 18; Ieremia 17.5). Versetul 17, dimpotriva, ne arata cum putem recunoaste un prieten autentic: el se reveleaza in greutati, iar noi descoperim atunci ca el este chiar un frate. „Prietenul iubeste oricand...“ Cine merita mai mult acest nume decat Domnul Isus? (Ioan 15.13). „El este Prietenul nostru suprem / Singura inima Lui nu se raceste niciodata / Ce imensa dragoste!“, spun versurile unui imn.

Proverbe 18:1-24

4A ne izola (sau a ne tine deoparte), traind pentru noi insine, inseamna a da dovada de egoism si adesea de mandrie. Romani 15.1-3, citand exemplul Domnului Isus, ne indeamna sa nu cautam ceea ce ne place noua insine (comp. cu v. 1), ci ceea ce place aproapelui nostru, „spre bine, pentru zidire“. Iar mijlocul de a comunica cu aproapele, spre binele sau spre raul acestuia, este limba. Gura poate fi „izvorul intelepciunii“ (v. 4), insa tot ea poate face sa tasneasca si dispute (v. 6), informatii neintemeiate (v. 8), laudariosii (v. 12; Iacov 3.5), raspunsuri pripite (v. 13), cuvinte aspre (v. 23)... Aceste triste roade ale carnil vor fi insa „mancate“ de insusi cel care le-a produs (v. 20, 21; Luca 6.38b). Ele vor atrage asupra lui lovituri (v. 6), distrugere, cursa pentru suflet (v. 7), rusine (v. 13), moarte... (v. 21). Ce otrava, ce gust amar lasa in urma aceste „bunatati“ (v. 8)! Versetele 11 si 12 ne prezinta un alt gen de nebunie: cea a omului arogant, care-si pune increderea in bogatiile nesigure si care se crede protejat de ele (cititi Marcu 10.24). Cat despre cel drept, el nu are alt adapost decat Numele Domnului, cu mult mai puternic decat orice turn intarit (v. 10; comp. cu Psalmul 91.2).

Proverbe 19:1-14

„Nu este bine ca un suflet sa fie fara cunostinta“, afirma versetul 2, pentru ca un astfel de suflet, in mod cert, se afla expus tuturor pericolelor pe care el le ignora. Mai mult, cel care n-a luat seama la avertismentele din Cuvant risca sa actioneze sau sa vorbeasca in graba si sa greseasca (adica sa pacatuiasca). Daca ne iubim sufletul – si nu avem nimic mai de pret ca sufletul – sa facem in asa fel incat el sa fie instruit, pentru a dobandi judecata (v. 8). O multime de versete ne vorbesc despre cel sarac. Stima de care se bucura oamenii in lume este cel mai adesea proportionala cu averea lor. Saracii, chiar si atunci cand sunt ajutati, sunt dispretuiti cu usurinta (Iacov 2.6). Dumnezeu insa Isi aminteste ca aici, pe pamant, Fiul Sau a fost „Cel Sarac“. El apara cauza acelora dintre ei care umbla in integritate (v. 1; cap. 22.23) si lor le va deschide cerul Sau (Luca 14.21...; 16.22). „Bogatia aduce multi prieteni“ (v. 4; cap. 14.20). Ciudati prieteni, mai degraba vrajmasi, care prin lingusirile lor contribuie la ruina «victimelor» lor (cap. 18.24)! Cu toate acestea, omul jefuit si parasit il poate descoperi atunci pe Prietenul care-i ramane. Isus este mai apropiat decat un frate (cap. 17.17).

Proverbe 19:15-29

Lenea, in special lenea de a asculta (Evrei 5.11), are pentru sufletul neglijent consecinte dintre cele mai dezastruoase (v. 15). Il „cufunda intr-un somn adanc“ pe acela care ar trebui sa vegheze asteptandu-l pe Domnul (comp. cu Matei 25.5). Produce foamea sufletului si foamete spirituala (cap. 20.13). Si, drag prieten, daca si sufletul tau este flamand, nu cauta sa-l amagesti cu „ceea ce nu satura“ (Isaia 55.2). Un singur aliment este potrivit: Cuvantul lui Dumnezeu. Fiind hranit de Hristos, adevarata Paine din cer, esti asigurat ca nu vei fi „vizitat de rau“ (v. 23). De cealalta parte a cuvintelor cunostintei exista o indrumare care induce in eroare (v. 27; 1 Timotei 6.20,21), rod al numeroaselor ganduri din inima omului (v. 21). Ascultand-o, ne abatem de la calea ascultarii si, prin urmare, avem nevoie de corectie (v. 18, 25). Sa nu-i dam cuvantului «corectie» numai sensul de pedeapsa! Sa ne gandim, de pilda, la pilotul care corecteaza ruta aparatului de zbor dupa indicatiile primite de la turnul de control. Astfel trebuie sa fie si asupra noastra efectul corectiei Domnului: sa ne faca sa ne reluam directia cea buna. Este privilegiul fiului (v. 18; cap. 13.24) aceasta corectie, iar

omul intelept stie sa profite de ea (v. 25; cap. 9.8).

Proverbe 20:1-14

Vinul, care in Cuvant reprezinta comuniunea cu bucuriile lumii, duce la batjocura (v. 1; cititi Isaia 28.7,14). Multe persoane nu ezita sa-si proclame propria bunatate (v. 6) sau moralitate (v. 9; comp. cu 1 Ioan 1.8,10), dar prin aceasta ei dovedesc ca nu-si cunosc deloc inima fireasca. Numai omul cel nou (numit in v. 7: „cel drept“) poate sa placa lui Dumnezeu, umbland in credinciosie si integritate. Sa apropiem versetul 10 de Deuteronom 25.13-16: „Sa nu ai in sacul tau doua feluri de greutati, una mare si una mica, ... sa ai o greutate plina si dreapta...“. In practica, aceasta ar putea corespunde, de exemplu, la a nu judeca cu indulgenta propriile greseli, iar cu asprime pe ale altuia. Acum ne aflam in fata versetului 11. Oricat de tanar ar fi un crestin, el este chemat sa se faca cunoscut ca ceea ce este. Nu atat prin cuvinte, cat mai ales prin purtarea lui: aceasta trebuie sa fie deopotri curata si dreapta, inlaturand orice atitudine agitata si nesanatoasa, precum si orice forma de inselatorie! O asemenea purtare va fi remarcata, pentru ca va contrasta cu comportamentul indoielnic sau necinstit al multor colegi. Domnul sa ne ajute pe toti sa-l fim martori curajosi, luand ca model credinciosia pe care numai El a implinit-o in mod perfect (v. 6b)!

Proverbe 20:15-30

Cartea Proverbe a fost comparata cu un fir calauzitor care, «in labirintul acestei lumi, unde un pas gresit poate aduce rezultate atat de amare, ne arata calea chibzuintei si a vietii». In mijlocul unei aparente dezordini a enunturilor, fiecare om poate gasi indrumari practice de care are nevoie pentru a evita multe capcane (v. 25). Minciuna, cuvinte neintemeiate, vorbe incarcate de revolta si de dispret impotriva parintilor, lacomie, duh de razbunare, fraude, promisiuni nerespectate...: pentru a fi paziti de aceste pericole este intelept sa evitam societatea anumitor persoane. „Nu te amesteca cu cel vorbaret“, recomanda versetul 19. Fiind frecvent alaturi de unul ca acesta, vom aduna numai barfe si calomnii, nimic spre zidire. Iar cat despre destainuirile pe care i le-am facut, acestea vor fi raspandite peste tot. Prin contrast, buzele cunostintei sunt ca un vas frumos, punand in valoare buchetul adevarurilor marturisite (v. 15; Efeseni 4.29). Sa cautam, prin urmare, tovarasia acelora care pot sa ne transmita invataturile intelepciunii (comp. cu cap. 8.11,19); acestea sunt mai de pret decat aurul pieritor sau decat multe margaritare. „Gloria tinerilor este puterea lor...“ (v. 29): o putere care-si are originea in Domnul si care-i face capabili sa-l invinga pe cel rau (Efeseni 6.10; 1 Ioan 2.14).

Proverbe 21:1-14

Multe persoane cred ca pot trece drept achitate inaintea lui Dumnezeu, cata vreme li ofera din cand in cand ca „jertfa“ cateva fapte bune. Ele pretind ca pot rascumpara o viata de pacat respectand anumite forme religioase. Ce iluzie fatala! Un singur lucru li este placut Domnului: practicarea in mod obisnuit a dreptatii si a judecatii (v. 3), insa aceasta nu-i este la indemana decat celui drept, altfel spus, celui pe care Dumnezeu l-a facut astfel prin indreptare. Pana la intoarcerea la Dumnezeu, orice om este caracterizat de o inima rea. Dorintele lui intime sunt indreptate spre rau; el isi este

centrul, nu are dragoste reala fata de aproapele (v. 10), nici mila adevarata fata de cel nenorocit (v. 13). Aceste sentimente pot fi uneori contrafacute, printr-o amabilitate fireasca, sau pot fi confundate cu o anumita sensibilitate a firii (un necredincios poate avea „inima buna“ sau chiar se poate remarca prin cinste: v. 2). In realitate, binele autentic isi are originea numai in Dumnezeu si nu si-a gasit implinirea perfecta decat in Hristos. La El ne conduce si versetul 12. El a fost Cel Drept prin excelenta (comp. cu Iov 34.17) si, in puterea acestui titlu, numai El este indreptatit sa judece (Ioan 5.27-30). El cerceteaza cu atentie casa celui rau, iar daca intr-adevar nu vede acolo niciun strop de pocainta, o va rasturna in nenorocire (v. 12; Psalmul 37.35,36).

Proverbe 21:15-31

A practica judecata si dreptatea este nu numai un lucru placut Domnului (v. 3), ci si o bucurie pentru cel care-l face (v. 15). Multi oameni isi inchipuie ca a fi crestin este o constrangere suparatoare. Dimpotriva! Credinciosul care se afla intr-o stare spirituala potrivita isi gaseste fericirea in ascultarea de Domnul si, invers, ceea ce lumea numeste bucurie n-are nicio atractie pentru el (v. 17). Locuinta celui intelept contine „o comoara scumpa“ (Cuvantul lui Dumnezeu pus in cinste) „si untdelemn“ (puterea Duhului Sfânt: v. 20; comp. cu 1 Imparati 17.16). Pentru a umbla pe calea dreptatii si a bunatatii (v. 21), cel intelept are nevoie de aceasta hrana, din care-si va putea trage puterea spirituala necesara pentru a invinge si pentru a-l dobori pe Vrajmas (v. 22; Eclesiastul 7.19). Ca si puterea lui insa, nici intelepciunea lui n-are nimic comun cu cea a omului, pentru ca intelepciunea omeneasca nu rezista inaintea lui Dumnezeu (v. 30; 1 Corinteni 1.19). Sa fim si noi astfel de intelepti adevarati! Fie ca proviziile Cuvantului si bucuriile Duhului sa nu lipseasca nicidecum din casele noastre si ca noi sa ne luam puterea din ele! Nimeni sa nu se asemene cu fecioarele nebune din parabola, care nu aveau untdelemn in candelile! (Matei 25).

Proverbe 22:1-16

Din aceeasi tarana, Domnul l-a facut si pe sarac si pe bogat (cap. 29.13; Iov 31.15). Sufletul lor are aceeasi valoare in ochii Sai. Prosperitatea impreuna cu puterea care decurge din ea (v. 7, 16) sunt lucruri foarte trecatoare, care nici macar nu au o masura comparabila cu a acelor care au consecinte vesnice: „un nume bun“, „bunavointa“ (v. 1). Singura bogatie de dorit este aceea pe care, impreuna cu onoarea si cu viata, Dumnezeu o va da celor blanzi si tuturor celor care se tem de El (v. 4; Matei 5.5). Diferentele de avere pe pamant n-ar trebui sa fie decat o ocazie a celor mai favorizati de a-si exersa ochii, inima si mana (recitati v. 9). Intai a vedea nevoile celor care ne inconjoara, apoi a fi miscati de mila si apoi a raspunde acestor nevoi, dupa puterea noastra – aceasta inseamna a actiona dupa modelul scumpului nostru Mantuitor. „Isus a vazut, ... I s-a facut mila, ... a frant painile si le-a dat...“ (Marcu 6.34... 41). Unii filosofi necredinciosi au sustinut ca la nastere copilul este inocent si ca mediul este acela care il corupe. Versetul 15 afirma insa contrariul (comp. cu Geneza 8.21; Psalmul 51.5). Iar tanarul care va fi crescut dupa randuielile Cuvantului (v. 6) va purta dupa intoarcerea lui la Dumnezeu, pe tot parcursul vietii, roadele acestei educatii.

Proverbe 22:17-29

În această nouă diviziune a Proverbelor (care se deschide odată cu cap. 22.17), Înțelepciunea încetează să se mai exprime sub formă de maxime bine echilibrate și reia indemnurile directe, așa cum a făcut în capitolele 1–9. Dar, cum nu are sens să vorbești cuiva care nu este atent, înainte de orice învățatură, tânărul ucenic este invitat să-și plece urechea, să-și îndrepte inima la „lucruri minunate“ (v. 20; comp. cu Filipeni 1.10) și să facă din acestea subiectele sale de meditație și de conversație. Și care este scopul acestei învățături? În primul rând, să-l determine pe ucenic să-și pună încrederea într-un Dumnezeu cunoscut. Apoi să-i pună la dispoziție „siguranța (sau norma) cuvintelor adevărului“, altfel spus, certitudini cu care el va fi în măsură să compare, pentru a le judeca, toate celelalte cunoștințe. În sfârșit, să-l încete să vestească el însuși „cuvintele adevărului“ (v. 17-21). Avertismentele care urmează au un caracter negativ. Să ne oprim la versetul 28: „Nu muta vechea piatră de hotăr pe care au pus-o părinții tăi!“ (comp. cu cap. 23.10). Mulți consideră prea înguste bazele spirituale ale credincioșilor din generațiile anterioare, pe care aceia au trăit fericiți și aprobați de Dumnezeu. „Atenție, pericol!“, le strigă acest verset. De altfel, a încălca diversele domenii ale acestei lumi echivalează cu o fatală neglijare a teritoriului care ne este rezervat nouă și în care Se află Domnul (comp. cu Psalmul 16.6).

Proverbe 23:1-14

Versetele 1-6 ne pun în gardă cu privire la poftă. Este la fel de periculos să dorești mâncărurile celor mari din această lume cât este de periculos să le dorești pe cele ale omului care are ochi rău (v. 6; Psalmul 141.4b). Ajungem astfel să fim legați de aceia a căror favoare o căutăm. Painea lor este înșelătoare. Profitul obținut pe moment devine mai târziu sursa multor mizerii. Grijele sunt inevitabile când urmărim bunurile pământesti. Îscusinta – așa numesc oamenii strdania lor de a dobândi cu truda. Își imaginează că-și asigură astfel viitorul lor și al copiilor lor. Este însă un calcul greșit! Aceste bogății sunt trecătoare; „...în adevăr își fac aripi“ (v. 5; comp. cu Iacov 5.2); de aceea Înțelepciunea îl îndeamnă pe ucenic să sfarsească cu propria lui îscusinta (v. 4). Adevărata îscusinta nu constă în a dobândi bogății, ci în a le folosi pentru altul pe cele ale Stăpanului nostru (Luca 16.8). Versetul 13 ne aduce aminte de neglijența lui David în educarea propriilor copii (1 Împărați 1.6). O pedeapsă corporală nu aduce moartea. Dimpotrivă, a nu recurge niciodată la ea poate avea urmări fatale (2 Samuel 18.33). A ne elibera sufletul din locuința morților: ce miza decisivă, în adevăr! Să punem și noi la inimă această învățatură! (v. 12; comp. cu cap. 22.15).

Proverbe 23:15-35

Odată ajuns adult, mai trebuie tânărul să țină cont de sfatul părinților? Cu siguranță, da! (conform cu v. 22). Aceasta face parte din cinstirea care li se datorează și careia vârsta sau majoratul nu-i schimbă nimic. Este o bucurie pentru părinții creștini să vadă la copiii lor, când au crescut, roadele educației pe care le-au dat-o (v. 15, 16, 24: și ce contur prinde acest verset 24, dacă-l aplicăm la bucuria Tatălui de a găsi în Fiul Preaiubit pe Cel Drept și Sfânt prin excelență: Matei 3.17). Dincolo de toate însă și înaintea părinților noștri, Domnul are drepturi asupra noastră. „Fiul Meu, da-Mi inimă ta“, spune El fiecăruia (v. 26). «Nu-ți cer mai întâi o parte din resursele sau din timpul tău, ci afecțiunile tale. Restul va veni după aceea. Dându-Mi inimă ta în întregime – spune Isus – nu faci decât să-Mi dai ce-Mi aparține, pentru că este salariul Meu, dobândit atât de scump în ceasurile de la

cruce.» Macedonenii mentionati de Pavel in 2 Corinteni 8 se dadusera pe ei insisi Domnului. Sfarsitul capitolului descrie inconstienta tragica a celui abrutizat de alcool. Biruit de vin (Isaia 28.1b), incapabil sa reziste ispitelor carniei (v. 33), el se ruineaza sub toate aspectele (v. 21). Drag prieten, tu ce vei face cu inima ta?

Proverbe 24:1-22

Cei care fac raul pot fi pentru noi, crestinii, fie obiecte ale invidiei (v. 1), fie ale nelinistii (v. 19; Psalmul 37.1). Astfel de sentimente insa nu fac altceva decat sa dea la iveala starea noastra spirituala rea. Fie ca vederea sarmanilor pacatosi sa trezeasca in noi mai degraba mila si zelul evanghelic pentru a-i avertiza si pentru a-i salva de la moarte! (Ezechiel 3.18; Fapte 20.26). Sa nu invocam nestiinta pentru a ne scuza si a nu face nimic! Cel care „cantareste inimile“ (v. 12; comp. cu cap. 21.2) cunoaste adevaratele noastre motive: lipsa de dragoste, teama de dispret, slabiciunea propriilor convingeri. De ce insa cei rai au adesea o viata usoara, in timp ce credinciosii sunt uneori greu incercati? Cheia acestei taine ne este data printr-un cuvant: viitorul. „Nu va fi niciun viitor pentru cel rau“ (v. 20), sfarsitul sau este pierzarea, spre care el este manat fara sa se impotriveasca (comp. cu Psalmul 73.17). El se poticneste si astfel se afunda si mai mult in rau (v. 16). Dimpotriva, „va fi un viitor“ (v. 14) pentru acela care a gasit Intelepciunea, aceasta Intelepciune divina care este Hristos Insusi (cap. 8.22...). Si asteptarea credinciosului nu va fi redusa la neant, pentru ca obiectul acestei asteptari este din nou aceeaasi Persoana: Domnul Isus care vine.

Proverbe 24:23-34

Textul nostru incheie aceasta scurta diviziune care poarta numele de „cuvintele inteleptilor“ (cap. 22.17). Cand oamenii cauta sa se faca placuti semenilor lor, o fac adesea in detrimentul dreptatii si al adevarului. Omul lui Dumnezeu trebuie sa fie fara pata in aceasta privinta (v. 23-25). Versetul 27 ii aminteste tanarului credincios ca, inainte de a se gandi la a-si intemeia un camin, trebuie sa se preocupe sa-i asigure resursele, sa fie in masura sa procure cele necesare alor sai. „Dupa aceea zideste-ti casa“. Un incepator s-ar expune unui dezastru daca s-ar lansa de unul singur intr-o constructie. Versetul 3 din acest capitol 24 ne pune in scena un arhitect in care ne putem pune toata increderea: este Intelepciunea, adica Domnul (comp. cu Psalmul 127.1). Viata crestinului fidel este marcata de echilibru. Lasandu-L pe Domnul sa lucreze, aceasta nu-l impiedica pe el sa fie activ si sarguincios, pentru ca a avut ocazia sa observe la ce decadere duce lenea, in orice domeniu (v. 30-34). Drag prieten, pentru a evita foametea spirituala a viitorului tau camin, versetul 4 te invita sa-ti umpli mai dinainte, prin cunostinta, camarile memoriei. Si Dumnezeu va face sa-ti coboare in inima toate bunurile pretioase si placute pe care le vei gasi in Cuvant (Matei 13.52).

Proverbe 25:1-15

Aici incepe cea de-a treia parte a cartii. Slujitorii lui Ezechia – ai acestui imparat care a facut ce este bine si drept si adevarat, ... actionand din toata inima potrivit legii si poruncilor (2 Cronici 31.20,21) – au asezat pe primul loc cele cu privire la imparati: gloria lor (v. 2: care nu este nicidecum cea din 2 Cronici 32.27), inima lor (v. 3), tronul lor (v. 5), ceea ce se cuvina in prezenta lor (v. 6). Majoritatea

acestor proverbe se slujesc de comparatii poetice, pentru a ne ajuta astfel sa le intelegem si sa le retinem mai usor. Versetele de la 8 la 10 ne invita sa actionam cu prudenta si cu discretie fata de aproapele nostru, de teama sa nu fim apoi dati de rusine. Versetele de la 11 la 15 vorbesc despre cuvinte. Un cuvânt potrivit este un rod al dreptatii divine (aur), intotdeauna insotit inasa de har (argint). Chiar daca este vorba de o mustrare, cuvântul va trebui sa aiba pret pentru urechea care stie sa asculte (v. 12). Versetul 13 ne aminteste ceea ce trebuie sa fim: soli credinciosi. «Daca ne achitam cu credinciosie de solia pe care Dumnezeu ne-a incredintat-o, aducem nu numai inviorare celor care o primesc, ci si satisfactie pentru inima Celui care ne-a trimis. Ne gandim noi suficient la aceasta?» (H.R.).

Proverbe 25:16-28

Mierea este buna, dar, daca am vrea sa facem din ea singura noastra hrana, vom fi dezgustati curand. La fel si afectiunile naturale: prietenia, bucuriile familiale ... sunt placute si dulci, dar ele nu trebuie sa ne ia prea mult loc, de teama sa nu ne invarta spre egoism, sa nu ne produca satietate (v. 16, 27). Evanghelia este vestea buna prin excelenta, apa vie pentru sufletele insetate (comp. cu v. 25). Si fiecare credincios este ca un canal prin care aceasta apa proaspata a harului poate curge pentru a-i adapa pe altii (Ioan 7.38). Atentie inasa! Putin namol intr-o fantana face apa de nebau. O lipsa de fermitate inaintea celui rau, un moment de relaxare si iata izvorul tulburat si stricat, ca si cum am scormoni albia unui parau cristalin cu un bat (v. 26)! A nu ne stapani duhul inseamna a ni-l expune fara aparare, asemeni unei cetati fara intarituri, in fata tuturor atacurilor dusmane (v. 28). Nerabdarea, resentimentele, geloziiile, mandria, indoelile, poftele ... toate batalioanele de ganduri rele se vor alinia curand acolo. 1 Petru 1.13 ne invita in acest sens sa ne incingem coapsele mintii si sa fim treji, altfel spus, sa ne infranam imaginatia.

Proverbe 26:1-12

Nu gloria este ceea ce i se potriveste nebunului pentru a-l determina sa apuce pe calea intelepciunii, ci loviturile (v. 1-8)! In general, disciplina Domnului si mustrarea celui drept ne imping mai mult spre progres decat o fac complimentele sau onorurile. Sa nu fim inasa lipsiti de inteligenta, precum aceste animale domestice pe care doar biciul si fraul le fac sa asculte „cand nu vor sa se apropie“ (v. 3; Psalmul 32.9)! Cu cat mai de preferat este, in adevar, sa dobandim intelepciunea lasandu-ne instruiti de Cuvant, decat trecand prin experiente dureroase! Exemplul profetului Mica inaintea lui Ahab ne arata ca versetul 4 si versetul 5 nu sunt contradictorii (1 Imparati 22.13-28). Raspunzandu-i imparatului nebun dupa nebunia lui (1 Imparati 22.15), Mica ii atingea constiinta, il pune in incurcatura. Raspunzandu-i apoi potrivit gandurilor divine, si nu dupa nebunia sa, omul lui Dumnezeu ii arata lamurit ca era strain de gandurile lui Dumnezeu (1 Imparati 22.17). Sa ne lasam si noi calauziti de Duhul lui Dumnezeu pentru a sti, dupa caz, pe care dintre aceste doua raspunsuri sa i le prezentam nebunului. Un mers schiopat, atat in cazul celui drept (cap. 25.26), cat si in cazul nebunului (cap. 26.7,9), inlatura toata forta marturiei verbale. Sa veghem ca umblarea noastra sa pregateasca evanghelia pacii (Efeseni 6.15).

Proverbe 26:13-28

Dupa portretul nebunului (v. 1-12), iata aici alte personaje, tot atat de detestabile. Primul este lenesul (v. 13-16), pe care l-am intalnit deja de mai multe ori. El invoca pericole sau greutati imaginare pentru a se sustrage de la indatoriri (v. 13), neglijandu-si pana si hrana (v. 15). „Usa se intoarce in balamalele ei“ (v. 14); «usa efectueaza o miscare de du-te-vino, dar ramane in acelasi loc. Sa ne punem si noi intrebarea daca, in ce ne priveste, am inaintat mai mult decat ea, daca am facut vreun progres in viata crestina!» Lenesul se rasuceste in patul lui. Cineva se poate deci misca sau agita, fara sa furnizeze vreo activitate. De asemenea, ne este zugravit certaretul (v. 17-21). El este capabil sa inteteasca focul disputelor. Versetul 17 are insa mai multe aplicatii. A lua parte la conflicte sociale, syndicale, politice ... aceasta il expune pe copilul lui Dumnezeu la crude muscatari. Urmeaza barfitorul, care contribuie si el la intretinerea certurilor (v. 20, 22), apoi inselatorul, deghizandu-si ura din inima sub cuvinte amabile ... (v. 23-25; de exemplu: 2 Samuel 20.9,10; Ieremia 12.6). Isus a avut de-a face cu diverse forme ale rautatii si ale ipocriziei denuntate in aceste versete (Matei 17.17; Psalmul 38.12) si cat de mult a avut El de suferit din aceasta!

Proverbe 27:1-13

A ne lauda cu ziua de maine (v. 1) inseamna a dispune de ea ca si cum ne-ar apartine: facem proiecte ferme, convenim angajamente la termen, incheiem garantii pentru altul (v. 13). Sa recitim ce ne spune Iacov in aceasta privinta (Iacov 4.13-16). Pe de alta parte, acest verset 1 se adreseaza intr-un mod cu totul special acelora care amana pentru mai tarziu chestiunea mantuirii lor. 2 Corinteni 6.2 le repeta cu staruinta: „Iata, acum este ziua mantuirii!“ Este placut sa putem conta pe un prieten. Sfaturile sale afectuoase vin din inima sa si o inveselesc pe a noastra (v. 9). Prietenul adevarat nu este insa acela care ne va spune intotdeauna cuvinte amabile; dimpotriva, el va sti sa-si asume riscul de a ne adresa o mustrare, chiar daca orgoliul nostru va trebui sa fie ranit (v. 5, 6). Astfel este Isus, Prietenul credincios. El ne iubeste prea mult pentru a ne menaja. Chirurgii sunt deseori nevoiti sa faca taieturi mari pentru a ajunge la organele din interior si pentru a extirpa raul. Tot asa este si in sens spiritual: „Bataile care ranesc curata raul, si loviturile, camarile sufletului“ (cap. 20.30). Sa acceptam fara cartire aceste raniri necesare, recunoscand in ele mana blanda si sigura a Prietenului nostru suprem!

Proverbe 27:14-27

Aceste versete trateaza in special viata casnica si prietenii. Sa fim foarte exigenti cand este vorba sa ne alegem un prieten. Sa ne asiguram ca impartaseste aceeasi credinta cu noi, ca vom avea impreuna libertatea sa stam pe genunchi, ca va fi capabil sa ne invioreze fata (v. 17). Prietenia insa nu este cu sens unic. Iar cand ne plangem de lipsa de dragoste a altora, aceasta este intotdeauna o dovada ca noi manifestam putin din a noastra. Pentru ca dragostea raspunde la dragoste (v. 19)! Versetul 20 ne aminteste ca trasatura caracteristica a ochilor este de a fi nesaturi (1 Ioan 2.16), iar versetul 22 ne invata ca nebunia este legata inseparabil de firea omeneasca (vezi si cap. 22.15; Eclesiastul 9.3; Romani 3.11). Niciun fel de constrangere n-o poate inlatura intr-un mod definitiv. Sa fie aceasta o constatare prea pesimista? Din nefericire, nu! Omul este intr-o permanenta stare de razvratire impotriva Creatorului sau, refuza harul oferit, nu inceteaza sa actioneze doar impotriva intereselor sale vesnice..., si sa nu numim aceasta nebunie? Atunci cum sa

devina omul intelept? Primind, prin Hristos, viata divina. Versetele 23-27 ne vorbesc despre luarea-aminte a omului, despre bunurile pamantesti si despre o cununa pieritoare. Crestini, sa fim luatori-aminte, insa pentru a ne asigura bunuri durabile (cap. 8.18; Luca 12.33) si o cununa nepieritoare (1 Corinteni 9.25)!

Proverbe 28:1-14

Versetul 1 ne aduce aminte de spaimile anuntate ca pedeapsa asupra Israelului vinovat (Levitic 26.36-38). In general, comportamentul unui om depinde de starea constiintei sale (v. 1). Daca este vorba de o constiinta rea, omul va fi intotdeauna nelinistit si va vedea pericole peste tot; dimpotriva, daca este buna, el va fi siguranta si inaintea lui Dumnezeu si inaintea oamenilor (1 Ioan 3.21; Geneza 3.8). Versetul 13 este fundamental: ii arata pacatosului calea pocaintei si a iertarii. De asemenea, explica din ce cauza unii crestini nu fac niciun progres. Pentru a regasi calea comuniunii cu Dumnezeu, este absolut necesar sa-si marturiseasca greselile. Si apoi, tot absolut necesar, este sa le abandoneze, cu ajutorul Domnului. Daca marturisirea insa nu este facuta cinstit, am putea spune ca echivaleaza cu a-si bate joc de Dumnezeu. Pe scurt, multe lucruri pe care noi nu le intelegem decurg din starea noastra morala. De exemplu, intelepciunea adevarata este partea acelora care-L cauta pe Domnul. Ei inteleg totul (v. 5), in timp ce exista oameni care nu inceteaza sa puna aceleasi intrebari, iar aceasta pentru ca, in esenta, Persoana lui Hristos nu are nicio valoare pentru ei. Versetul 9 ne arata ca ascultarea de Dumnezeu si implinirea rugaciunilor sunt legate una de alta (comp. cu Ioan 15.7).

Proverbe 28:15-28

A cauta sa impaci calea larga si usoara a propriei vointe cu calea ingusta a ascultarii de Domnul inseamna a avea o umblare intortocheata, iar aceasta sfarseste cu un esec sigur (v. 18). Scopul pe care-l urmareste un om, fie ca este de a se imbogati (v. 20), fie ca este pur si simplu de a castiga o bucata de paine (v. 21), constituie pentru el o ocazie (si o scuza!) de a comite faradelegi. «Scopul scuza mijloacele», auzim spunandu-se! Ce contrast fata de Omul desavarsit! In pustie, El a respins propunerea Ispititorului de a-Si procura painea in alt fel decat primind-o de la Tatal. Versetele 22-27 arata cum prudenta oamenilor conduce in diverse domenii la calcule gresite: pare mai iscusit sa-ti lingusesti aproapele decat sa-l mustri, daca vrei sa-i castigi favoarea (mai tarziu insa vei observa ca a rezultat tocmai invers – v. 23); inainte de a da altora, «bunul simt» te povatuieste sa te asiguri ca tie insuti nu-ti va lipsi nimic, iar unii ajung chiar pana la a vorbi despre o «caritate bine planificata»! Promisiunea din versetul 27 pune insa binele nostru in legatura cu generozitatea noastra. Dumnezeu Se angajeaza sa Se ingrijeasca de nevoile acelora care vor fi facut dovada deopotriva a dragostei si a increderii in El (Psalmul 41.1-3).

Proverbe 29:1-14

In aceasta carte, inteleptul si nebunul, cel drept si cel rau, bogatul si saracul, imparatul si robul, precum si multe alte personaje, sunt urmarite potrivit relatiilor lor reciproce si a responsabilitatii pe care o au inaintea lui Dumnezeu. Versetele 1 si 2 se racordeaza la capitolul 28. „Omul care, fiind

mustrat des, isi intepeneste grumazul, va fi zdrobit deodata...". Daca mandria unui om nu este zdrobita, atunci el insusi va fi cel zdrobit, deodata si fara leac (fara indreptare), impreuna cu cel nedrept, omul lui Belial (cap. 6.15). Aceasta a fost soarta lui Faraon, a lui Saul, a lui Absalom... Este insa intotdeauna grav, chiar si pentru un credincios, sa dispretuiasca disciplina Domnului (Evrei 12.5). „Cine iubeste intelepciunea inveseleste pe tatal sau...” (v. 3). Atat de probat in familiile noastre, acest verset se aplica din cu atat mai multe ratiuni la familia lui Dumnezeu. Este bucuria Tatalui sa-Si vada copiii iubind Intelepciunea, care este Isus Hristos (2 Ioan 4; 3 Ioan 4). Mai multe versete ne vorbesc despre dreptate. Ea este impusa intr-un mod cu totul special guvernatorului sau imparatului (v. 4, 12, 14), insa toti „cei drepti” (v. 7, adica toti cei indreptatiti prin lucrarea lui Hristos) trebuie sa ia aminte, cu simpatie, la cauza saracului. Toate aceste invataturi se raporteaza in special la viata sociala.

Proverbe 29:15-27

„Nuiava si mustrarea dau intelepciune...”. Nuiava poate fi folosita in sens propriu pentru copii sau poate imbraca toate formele disciplinei Domnului inspre ai Sai. Insa nu exista pedeapsa mai rea pentru cineva decat sa fie lasat de capul lui (v. 15; Psalmul 81.12)! Graba in cuvinte (v. 20), mania (v. 22), mandria (v. 23) sunt la origine mai degraba faradelegi. In contrast insa cu cel dintai Adam, versetul 23 ne indreapta privirile spre Isus. Drumul Lui de umilinta fara egal are la capatul sau gloria suprema (comp. cu Filipeni 2.5-11). O alta cursa este intinsa de teama de om; aceasta nu poate merge insotita de teama de Dumnezeu (v. 25). Cautand sa fim placuti oamenilor (sau sa nu fim neplacuti lor), incetam sa fim placuti Domnului. Cati nu au fost antrenati la rau de tovarasi rai carora n-au avut indrazneala sa le spuna nu! Daca trebuie sa luam o pozitie curajoasa si ne temem de consecinte, sa ne incredem in Dumnezeu; El ne va aseza „pe un loc aparat”. In final, versetul 27 ne aminteste ca nu exista nicio comuniune intre dreptate si faradelege... (2 Corinteni 6.14,15). Fie ca Dumnezeu pe noi sa ne pazeasca in comuniunea Sa!

Proverbe 30:1-14

Pana aici Dumnezeu a vorbit prin Solomon, cel mai intelept dintre intelepti. Ca pentru a arata insa ca aceasta carte a Sa nu datoreaza nimic intelepciunii omenesti, El Se foloseste de aici incolo de Agur, un om care recunoaste despre sine insusi ca este „mai prost decat oricine”. Prezentandu-se astfel (v. 2) si marturisindu-si in felul acesta nestiinta, Agur incepe prin a pune intrebari fundamentale: cine este Creatorul; cine este Fiul Sau; cum se ajunge in cer? Pentru a raspunde la acestea, Dumnezeu a trebuit sa Se reveleze, sa coboare El Insusi din cerul unde omul nu putea urca si sa comunice planurile Sale glorioase si Cuvantul Sau incercat (v. 5; comp. intrebarile din v. 4 cu Ioan 3.13; Efeseni 4.10; Marcu 4.41 si Luca 1.31,32). Agur cunoastea duhul sau marginit si, in acelasi timp, ca inima ii este inselatoare si de aceea li adreseaza lui Dumnezeu o dubla rugaciune: 1. ca desertaciunea (umblarea dupa ale lui, dupa bunavointa oamenilor) si minciuna sa fie indepartate de la el; 2. sa ramana dependent, pentru ca este constient atat de riscurile bogatiei, cat si de cele ale saraciei. Intelepte cereri, care ne pot inspira si pe noi! Fara sa-si faca iluzii cu privire la sine, Agur cunoaste, de asemenea, si principiile lumii: razvratire, propria indreptatire, orgoliu, asuprire (v. 11-14). «Generatia» noastra este oare mai buna fata de a lui?

Proverbe 30:15-33

Agur a observat și a regrupat, pentru instruirea noastră, pe de o parte lucrurile periculoase sau odioase, iar pe de alta parte pe cele înțelepte sau frumoase. Pofta ochilor și cea a carnii cer și una și alta să fie satisfăcute: „Da, da“! Amandouă au aceeași mamă nesățulă: lipitoarea, adică această sete de bucurie lipită de fiecare om pentru a-i devora viața (v. 15, 16). La aceste pofte se adaugă mandria (1 Ioan 2.16); ea se manifestă în mai multe feluri, însă versetul 17, care trebuie privit cu maximă seriozitate de către toți tinerii, pune în special accentul pe disprețul față de autorități și pe spiritul de independență. În paralel cu aceste principii ale lumii, versetele 18 și 19 prezintă caile tainice ale lui Dumnezeu în judecată și în dragoste. Versetele 21-23 enumera patru lucruri detestabile, deoarece răstoarnă ordinea stabilită de Dumnezeu. Apoi ne învață că înțelepciunea merge la pas cu constientizarea propriei slăbiciuni, cu chibzuinta, cu încrederea, cu comuniunea, cu simțământul nimicniciei (v. 24-28), în timp ce frumusețea este legată de umblare (v. 29-31). Câte lecții învățăm de la un om care se declară prost, dar pe care smerenia îl asază cu siguranță în rândul celor pe care Dumnezeu îi socotește înțelepți! (1 Corinteni 1.26-29; 2.12,13; 8.2).

Proverbe 31:1-9

Cine era împăratul Lemuel? Nu-l mai găsim menționat în nicio altă parte; tot ce cunoaștem despre acest tânăr print sunt recomandările mamei sale, precum și faptul că numele lui semnifică: „dat lui Dumnezeu“. „Ce (să-ți spun) fiul promisiunilor mele!“, exclamă această femeie evlavioasă. Ca și Ana cu privire la micul Samuel, și ea își închină copilul Domnului, Celui care are toate drepturile asupra lui. În această calitate, ea s-a simțit apoi responsabilă de a-l instrui ca pe un adevărat nazireu. Istoria lui Israel a arătat unde-l pot țări femeile și bautura pe un împărat (1 Împarați 11; 16.8,9). Lemuel este pus în gardă cu privire la aceste rele amenințări (Eclesiastul 10.17; Osea 4.11). Apoi el primește indemnuri pozitive: să fie susținătorul tuturor celor dezmosteniti, purtătorul de cuvânt al celor muți! Am putea cota acest rol ca fiind prea modest pentru un împărat. Aceste instrucțiuni însă contin esența slujbei religioase, potrivit cu Iacov 1.27: să se păstreze neintinat de lume (de zapaceala ei, de murdăriile ei) și să se ocupe de cei napăstuiți. Tânărul Lemuel și-a amintit cuvânt cu cuvânt de „profeția cu care mama lui îl învăța“ (v. 1). Dacă și voi ați avut privilegiul de a fi educați de o mamă evlavioasă, fiți atenți să nu uitați niciodată învățăturile din copilărie (cap. 1.8; 6.20,22)!

Proverbe 31:10-31

Acest admirabil portret al femeii virtuose ne arată cum înțelepciunea (însăși viața lui Hristos) poate și trebuie să fie pusă în practică în toate detaliile vieții de zi cu zi și de familie. Tinere creștine, fie că Domnul să vă dea dorința de a-l fi Lui placute, asemănându-vă cu această femeie curajoasă, cinstită, cutezătoare! Ce anume o caracterizează? – ea este activă, veselă, energică, miloasă, înțeleaptă, binevoitoare. Câmpul ei de lucru este casa (cititi Tit 2.4,5); podoaba ei: puterea și demnitatea (v. 17, 25; comp. cu 1 Petru 3.3...); scopul ei: să-și onoreze sotul, obiectul fericirii ei devotament (v. 23), și să aducă roade pentru el (v. 16); secretul ei – acesta ne este dezvăluit abia în versetul 30: ea se teme de Domnul. Cu adevărat, o soție atât de înzestrată, „cine poate găsi?“. O soție înțeleaptă vine de la Domnul, răspunde capitolul 19.14. Tot astfel și voi, tinerilor, nu vă încredeți

intr-o judecata facuta in pripa, nici intr-una dupa aparente! „Farmecul este inselator...” si a inselat pe multi. Gingasia trecatoare a unui chip este departe de a fi intotdeauna o reflectare a adevaratelor calitati crestine. Si nu uitati, la incheierea acestei carti, de indemnul din capitolul 4.23: „Pazeste-ti inima mai mult decat tot ce se pazeste...”. Pentru ca ea apartine in primul rand Domnului!

clickbible.org